

*Олексій Златогорський, Сергій Демедюк***Дослідження Шацького городища на Волині у 2009 році*****The research carried out in 2009 in the in the grad Śac'k on Volyn***

The grad situated in the place Śac'k occupies the high promontory by Lake Lûcimir. In year 2009 it was excavated 188 m² of the area discovering 14 objects (12 cottages and 2 farm pits). Single artefacts (fragments of pottery, coins, and ornaments) should be related to the first centuries Anno Domini, however most of materials came from 10th–12th and 13th–14th cent. They include artefacts made of clay, glass and bone, elements of the armament, coins, ornaments made of precious metals, and market seals indicating that the excavated grad was an important trading centre in this period identified with the well-known from chronicles „the Paradise city”.

KEY WORDS: Śac'k, Volyn, Ukraine, excavation, grad, trading centre, “the Paradise city”

Археологічні дослідження на території багатощарового поселення та давньоруського городища урочища «Сад» у смт. Шацьк Волинської області проводились експедицією ВФ ДП НДЦ «ОАСУ» ІА НАНУ під керівництвом Златогорського О. Є.

Дослідження проводилися на земельній ділянці загальною площею 5 га, на східній околиці смт. Шацьк, на ділянці що впродовж останніх 50 років активно розорюється.

Урочище «Сад» займає високий мис при березі озера Люцимир, що піднімається на чотири метри над рівнем води. Озеро знаходиться з південної сторони городища. З східної і північно-східної сторін городище обмежене болотом. Північну і західну частину поселення займає сучасна житлова забудова (рис.1).

Місцеве населення дане городище і поселення називає – «гора», а всю місцевість – «Сад». Вперше в науковій літературі, як давньоруське городище, його зафіксував на «Археологічній карті Волинської губернії» В. Антонович (В. Б. Антонович 1900, с. 54). У 1930-х рр. розвідки у цій місцевості проводив краєзнавець О. Цинкаловський. У краєзнавчому словнику, виданому у Вінніпезі у 1984–1986 рр., він, зокрема, зазначив: «На березі озера Люцемира було овальне городище, яке займало ¼ га» (О. Цинкаловський 1986, с. 535). Контамінація «було» стосується, напевно, відсутності інформації і, відповідно, досліджень, про Шацький край за радянський період. Прикордонний характер цієї північно-західної частини Волині зумовив призупинення тут будь-яких археологічних розвідок та досліджень. Стосовно розміру городища, вказаного дослідником, то його таку категоричність, напевно, варто віднести до друкарських помилок, адже майже весь архів книги двічі був знищений і О. Цинкаловському приходилося його відтворювати без джерел.

Варто також згадати, що городище і поселення на початку 1960-х років відвідав Юрій Кухаренко, який (з незрозумілих нам поки що причин) занотував: «По сведениям В.Б.Антоновича, возле города [Шацка] на берегу озера Люцемир расположено овальное городище и большой курган. При обследовании берегов озера нам не удалось обнаружить городища, а «курган» оказался поздним военным укреплением» (Ю. Кухаренко 1961, с. 31).

Наприкінці 1980-х рр. на городище працівником Волинського краєзнавчого музею О.Чемерис було виготовлено охоронну документацію.

У 2008 році на городищі були проведені перші розвідки працівниками Волинської філії ОАСУ. У центральній частині городища було закладено три шурфи розмірами 2,0х2,0 м. Культурний шар простежується з глибини 0,10 м у вигляді фрагментів кераміки, глиняної обмазки, остеологічних матеріалів тощо.

Шурф № 1 було закладено ближче до північно-західної межі пам'ятки. Стратиграфічний розріз був наступний: 0,0–0,40 м – гумусований супісок, сформований внаслідок внесення органіки, що лежав на материковому піску білого кольору. У культурному шарі шурфу виявлено фрагменти керамічних виробів XI–XII, XIII ст., залізне калачеподібне кресало XI–XII ст. (подібне до виявленого під час дослідження Ю. Нікольченка та Б. Прищепи у Дорогобужі – Б. А. Прищепи, Ю. М. Нікольченко 1996, рис. 44, 11).

Шурф № 2 було закладено ближче до північного краю городища, за 50 м на північний схід від шурфа № 1. Стратиграфічний розріз був наступний: 0,0–0,30 м – гумусований супісок, сформований внаслідок внесення органіки, що лежав на материковому піску білого кольору. У культурному шарі шурфу виявлено фрагменти керамічних виробів XIV–XV ст.

Рис. 1. Загальний план пам'ятки
 Abb. 1. Allgemeines Fundstellenplan

Шурф № 3 було закладено ближче до південної частини городища, за 30 м на південь від шурфа № 2. Стратиграфічний розріз був наступний: 0,0–0,60 м – гумусований супісок, сформований внаслідок внесення органіки, що лежав на материковому піску білого кольору. В культурному шарі шурфу виявлено фрагменти керамічних виробів XIV ст.; металеві двошипові остроги довжиною 14,6 см із співвідношенням шипів 8,0 : 6,4 см, відстанню між шипами 1,9 см; фрагмент залізного вудила із довжиною збереженої ланки гризла 9,0 см; металева підковоподібна, в перетині кругла, фібула давньоруського часу, з спіралью загнутими кінцями, з діаметром 3,2 см і довжиною язичка 4,6 см (аналогічна бронзовій фібулі з культурного шару XII–XIII ст. з Дорогобужа (Б. А. Прищепа, Ю. М. Никольченко 1996, с. 80); фрагмент металевого браслету-пластини з рослинним орнаментом

4,9x1,9 см; фрагмент скляного крученого браслету жовтого кольору довжиною 2,6 см.

На території городища і поселення було проведено суцільне обстеження із застосуванням металодетектора «Garett-450». Виявлено керамічні, металеві та скляні вироби. Причому виявлені фрагменти гончарної кераміки X–XI ст. подібні до кераміки Туровського городища у Білорусі: у них прямий, злегка відігнутий вінчик, поганий випал, орнаментация хвилястою лінією по тулубу (П. Ф. Лысенко 1974, с. 45). Виявлена також ліпна кераміка початку I тис. н.е., характерна для зарубинецької та вельбарської культур. Останній, скоріше за всього належать і фібули II–IV ст. н.е., римські динарії II ст. н.е., та щитки до перснів.

Серед індивідуальних знахідок давньоруського часу привертають увагу торгіві пломби XI–XIV ст.,

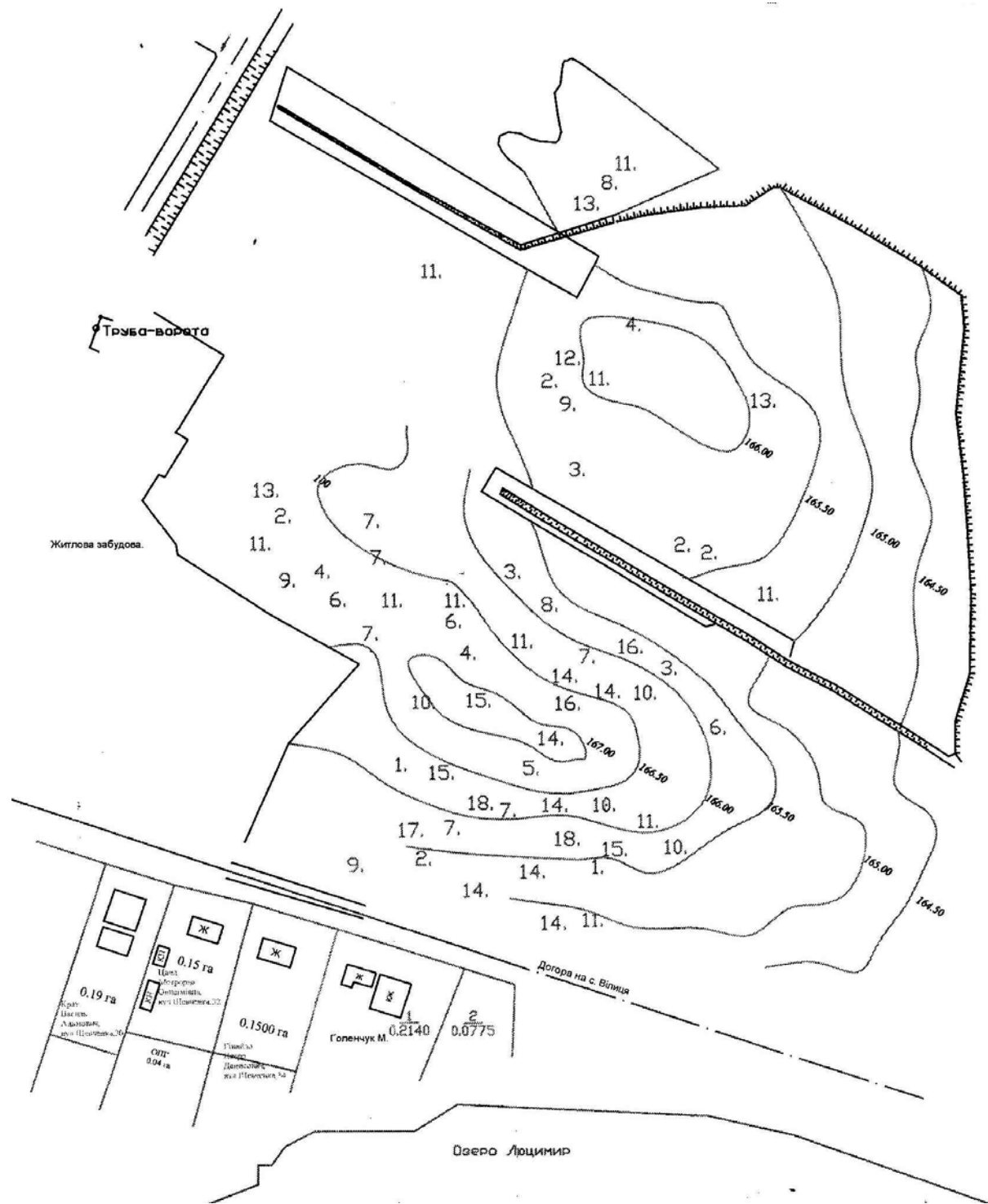

Рис. 2. План виявлених артефактів. Нумерація, що присвоєна зафіксованим на поверхні індивідуальним знахідкам: 1. Княжі вислі печатки (були) XI–XII ст. 2. Торгові пломби XI–XIV ст. 3. Фібули II–IV ст. н.е. 4. Римські динарії (монети) II ст. н.е. 5. Візантійський фоліс (монета) XI–XII ст. 6. Пражські гроші (монети) XIII–XIV ст. 7. Натільні хрестики XI–XIV ст. 8. Натільні хрестики XV–XVI ст. 9. Уламки металевих браслетів XI–XII ст. 10. Перстні XI–XIV ст. 11. Монети XV–XVIII ст. 12. Пряжки (будь-які) середньовічні. 13. Накладки X–XV ст. 14. Наконечники стріл X–XV ст. 15. Кресала чи їх фрагменти X–XV ст. 16. Шпори чи їх фрагменти XI–XV ст. 17. Сокири XI–XV ст. 18. Підкови чи їх фрагменти XI–XIV ст.

Abb. 2. Planigraphie der Objekte. 1 – Fürstensiegel (Bullen) (11.–12. Jh.). 2 – Marktsiegel (11.–12. Jh.). 3 – Fibeln (2.–4. Jh.). 4 – Römische Denare (2. Jh.). 5 – Byzantinischer Follis (11.–12. Jh.). 6 – Prager Groschen (13.–14. Jh.). 7 – Kreuze (11.–14. Jh.). 8 – Kreuze (15.–16. Jh.). 9 – Fragmente metallener Armringe (11.–14. Jh.). 10 – Ringe (11.–14. Jh.). 11 – Münzen (15.–17. Jh.). 12 – Vermutlich mittelalterliche Schnallen. 13 – Auflagen (10.–15. Jh.). 14 – Pfeilspitzen (10.–15. Jh.). 15 – Zündsteine und ihre Fragmente (11.–15. Jh.). 16 – Sporen und ihre Fragmente (11.–15. Jh.). 17 – Beile (11.–15. Jh.). 18 – Hufeisen und ihre Fragmente (11.–14. Jh.)

візантійський фоліс XI–XII ст., празькі гроші XIII–XIV ст., натільні хрестики XI–XIV ст., фрагменти металевих браслетів XI–XII ст., персні XI–XIV ст., різноманітні накладки X–XV ст., наконечники стріл X–XV ст., кресала X–XV ст., шпори XI–XV ст., сокири XI–XV ст., підкови XI–XV ст., а також дві княжі вислі печатки (так звані «були») XI–XII ст. (рис. 2).

Виявлені знахідки дозволили висунути гіпотезу, про те що Шацьке городище є літописним містом Рай (а не городище у с. Яревище Старовижівського району Волинської області).

Найцікавішою згадкою, що може стосуватися Руського Шацька є відома літописна згадка під 1288 р.: «Володимир же приїхав із Раю в Любомль. Тут же він і лежав усю зиму в болісті своїй, розсилаючи слуги свої на лови, бо й сам він був ловець добрий і хоробрий: ніколи ото до вепра і ні до ведмедя не ждав він слуг своїх, аби йому помогли, а скоро сам убивав усякого звіра. Тим-то й прославився він був в усій землі, що дав був йому Бог щастя не тільки лиш на одних ловах, але й усьому за його добро і справедливість».

Зрозумівши ці слова дослівно можна зробити висновок, що саме в Любомлі Володимир проводить всю зиму і звідси розсилає слуг на полювання. Аналізуючи літописні згадки зими 1288 р. можемо знайти письмове цьому підтвердження, що датується січнем цього року: «І приїхав до Володимира посол його в Каменець,

передаючи мову Мстиславу, і Володимир до вподоби була мова та. Після цього ж поїхав він із Каменця до городка Раю». Тобто з січня до другої половини лютого 1288 року Володимир перебуває в містечку Рай.

Приїхав Володимир в Рай з Каменця, який знаходиться на північ від Любомля, тобто місто Рай може знаходитись на прямій дорозі між цими літописними містами, що і підпадає під досліджуваний ареал Шацького району. Цю думку підтверджує і здогадка Івана Крип'якевича. В своїй праці він вказує, що під Любомлем розташований княжий двір Рай.

Аналіз керамічного матеріалу давньоруського часу X–XII ст., виявленого під час обстеження, багатство знахідок, наводить на думку, що Шацьке городище – Рай входило до складу городищ Турово-Пінської землі, ба, навіть виступало у XIII–XIV ст. як княжий двір. Подібних аналогій кераміки X–XII ст. на Волині не маємо. Це особливо підтверджують виявлені княжі вислі печатки (були) XI–XII ст.

Одна з них з написом на реверсі «дін-єсло-во» належить князю Святополку-Михайлу Ізяславовичу, друга (можливо) – княгині Марії- (Анастасії), жінці князя Всеволода Ярославича.

Під 1158 роком в давньоруському літописі є цікава згадка про війну руських князів проти турово-пінського князя Юрія Ярославовича. Згадані міста, що були пограбовані: Туров, Пінськ, Рай і землі за річкою

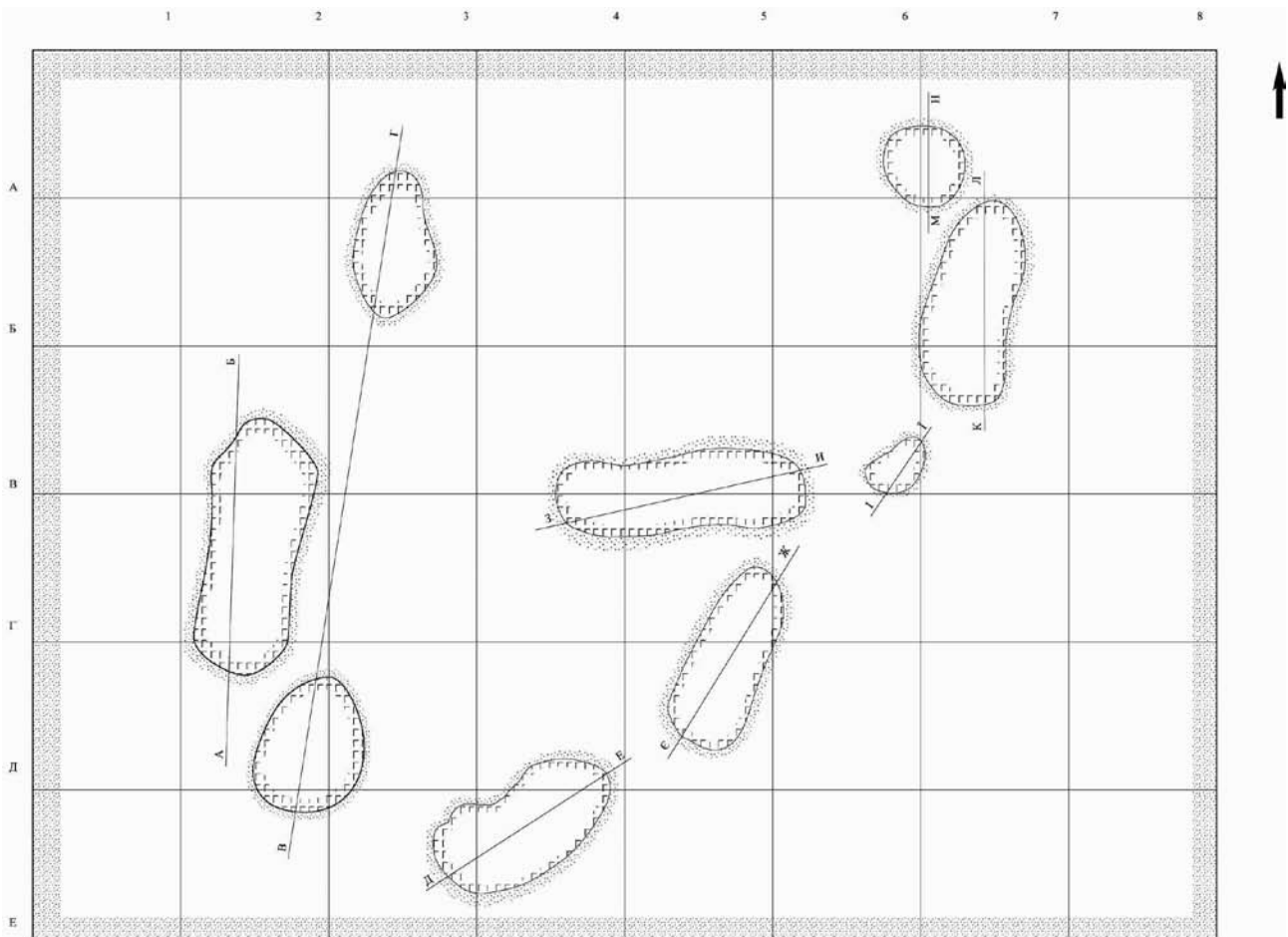

Рис. 3. Розкоп № 1. Загальний план розкопу
Abb. 3. Plan des Grabungsschnitts Nr. 1

Прип'яттю. Літописний Рай, так чином, знаходився біля річки Прип'ять, на західних кордонах Турово-Пінської землі і належав турово-пінському князеві.

Згаданий вище Святополк-Михаїл, печатка якого була виявлена на городищі, князував у Турові з 1088 по 1093 роки. Таким чином, усталена в літературі дата першої згадки Шацька у «Хроніці» Яна Длугоша – 1410 рік, повинна бути переглянута у бік «старіння» цього давнього волинського містечка, який у літописі згадується як давньоруське місто Рай – у складі Турово-Пінського князівства і у складі Галицько-Волинського князівства у XIII ст.

У тому ж 2008 році була виготовлена охоронна документація на пам'ятку, а у 2009 році розпочалося перше археологічне дослідження городища і багатощарового поселення експедицією ВФ ДП НДЦ «ОАСУ» Інституту археології НАН України під керівництвом О. Златогорського.

Дослідження 2009 року проводилося двома розкопами у центральній частині городища. Загалом розкопана площа становила 288 кв.м.

В районі закладання шурфа № 2 було закладено розкоп № 1 розмірами 16х12 м. Орієнтований розкоп за сторонами світу. Квадратам розкопу розміром 2,0х2,0 м була присвоєна літерна нумерація від А до Е і цифрова від 1 до 8 (рис. 3). Глибина розкопу становила 0,80 м від сучасного рівня. В розкопі було виявлено і досліджено 9 об'єктів (12 споруд і 2 ями).

Споруда № 1 мала розміри 1,18х0,65 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,20 м. Вона являла собою скупчення білої глини із значним включенням гумусованого піску. При розборці скупчення було виявлено два вінчики керамічних посудин XIII–XIV ст., зокрема фрагмент так званої «волинської» амфори.

Споруда № 2 мала розміри 2,80х1,30 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,43 м. При виїмці даного об'єкту було виявлено кістяне прясельце, кістяну проколку та фрагменти кераміки XIII–XIV ст.

Споруда № 3 мала розміри 1,40х1,20 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,75 м. При виїмці даного об'єкту було виявлено фрагменти кераміки XV–XVI ст. Можна припустити, що під час його створення він частково знищив споруду № 2, яка датується ранішим часом.

Споруда № 4 мала розміри 1,70х0,65 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,59 м. При виїмці даного об'єкту було виявлено фрагменти кераміки XIII–XIV ст.

Споруда № 5 мала розміри 1,64х0,62 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,20 м. При виїмці даного об'єкту було виявлено фрагменти кераміки XIII–XIV ст.

Споруда № 6 мала розміри 2,74х0,75 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,39 м. При виїмці даного об'єкту було виявлено фрагменти кераміки XIII–XIV ст.

Споруда № 7 мала розміри 2,20х1,18 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,38 м. При виїмці даного об'єкту було виявлено фрагменти кераміки XIII–XIV ст.

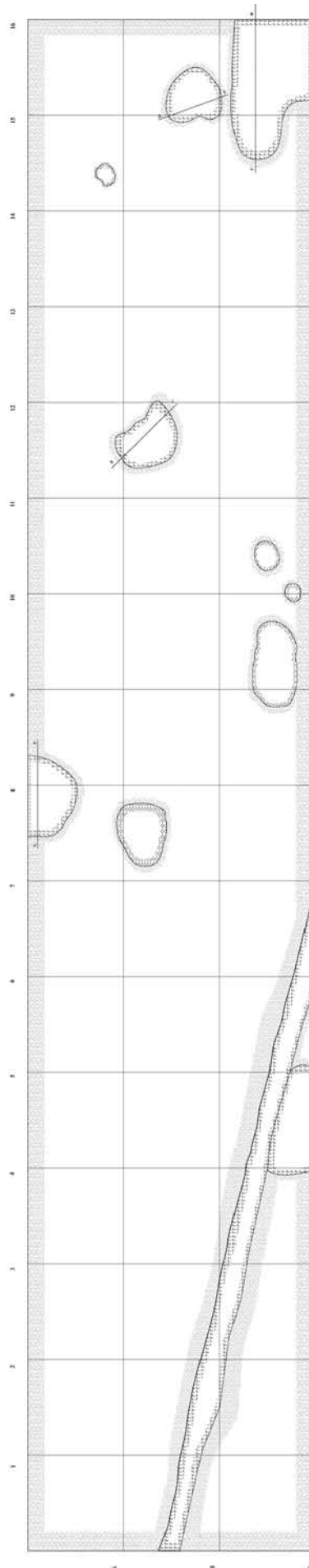

Рис. 4. Розкоп № 2. Загальний план розкопу
Abb. 4. Plan des Grabungsschnitts Nr. 2

Яма № 1 мала розміри 0,48x0,37 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,20 м. При виїмці даного об'єкту було виявлено фрагменти кераміки XIII–XIV ст.

Яма № 2 мала розміри 0,82x0,85 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,10 м. При виїмці даного об'єкту матеріалів виявлено не було.

Поруч із розкопом № 1, з його північної сторони, було закладено розкоп №2 розмірами 16x6 м. Орієнтований розкоп за сторонами світу. Квадратам розкопу розміром 2,0x2,0 м була присвоєна літерна нумерація від Б до Г і цифрова від 1 до 16 (рис. 4). Глибина розкопу становила 0,60–0,80 м від сучасного рівня. В розкопі було виявлено і досліджено 5 споруд, було також 4 скупчення глини та незрозуміла конструкція з глини (швидше за все другої половини XX ст.).

Споруда № 8 мала розміри 1,63x1,02 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 1,02 м. При виїмці даного об'єкту було виявлено фрагменти кераміки XIII–XIV ст.

Споруда № 9 мала розміри 1,17x1,28 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,41 м. При виїмці даного об'єкту було виявлено фрагменти кераміки XI–XII ст.

Споруда № 10 мала розміри 1,10x1,18 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,58 м. При виїмці даного об'єкту було виявлено фрагменти кераміки XI–XII ст.

Споруда № 11 мала розміри 2,90x1,80 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,30 м. При виїмці даного об'єкту було виявлено фрагменти кераміки XI–XII ст.

Споруда № 12 мала розміри 2,20x1,01 м при заглибленні у материк від рівня виявлення на 0,50 м. При виїмці даного об'єкту було виявлено фрагменти кераміки XIII–XIV ст.

При розбірці скупчення глини в розкопі № 2 було виявлено також фрагменти кераміки XI–XII ст.

Розкопки 2009 року на території урочища «Сад» виявили багатшаровий характер пам'ятки, інтенсивність заселення її в епоху перших століть нашої ери, ранньослов'янського і давньоруського часу, польсько-литовської доби (XIV–XVI ст. і XVII–XVIII ст.), перспективність археологічних досліджень на наступні роки. До розкопок дана пам'ятка в письмових джерелах фіксувалась як городище XI–XIII ст., загальна площа якого була невідома.

Мис, що височіє над берегом озера Люцимир, ще до утворення тут городища, був часто заселений. Племенами, що лишили тут досить цікавий археологічний слід були готи. Під час розвідок і розкопок було виявлено кераміку, фібули, пряжку вельбарської культури та чотири монети II ст. н.е. (римські динарії).

Найбагатший культурний шар X–XII ст. і XIII–XIV ст. Саме в цей період тут фіксується городище мисового типу, про вагому політико-економічну роль якого свідчать виявлені дві князівські печатки (були). Одна печатка належала князю Святополку Ізяславичу, власник іншої, можливо, Марія-Анастасія – дружина Всеволода Ярославича. Печатки цієї княгині досі не відомі науці.

Можна стверджувати, що в княжу добу дане городище було досить багатим торговим центром. Свідченням цьому є виявлені торгові пломби (тринадцять штук) та монети XI–XIV ст. (візантійський фоліс, три празькі гроші).

Контакти з середньовічною Європою мали відбиток і у військовій справі. Виявлені тут рухомі зірочки від шпор та арбалетні наконечники стріл, які можна вважати типовим європейським імпортом.

Розташування городища на березі озера і в околиці великих лісових масивів сприяло розвитку рибальства і полювання. Під час розкопок було виявлено луску п'яти видів риби: коропа, плітки, краснопера, ляща, окуня. Також знайдено кістки та роги диких тварин – роги оленя, череп та окремо ікла дикого кабана та ін.

Також виявлено велику кількість рибальського інвентарю: гачки, блешні, грузила, остроги.

Можна зауважити, що серед індивідуальних знахідок княжої доби майже відсутні сільськогосподарські знаряддя, досить мало і ремісничих. Разом з тим виявлено велику кількість прикрас, часто в позолоті чи срібні, монети, торгові пломби, князівські печатки. Це може бути ознакою того, що дане городище утворювалось не в наслідок об'єднання ремісників і землеробів, а знаті та купців.

Духовний світ жителів городища містить чіткі християнські ознаки. Підтвердженням цьому є виявлені чисельні натільні хрестики, накладки у формі хреста, поряд з відсутністю будь-яких язичницьких амулетів. Єдиним артефактом, який можна вважати перехідним, є круглий амулет з зображенням хреста в центрі.

Кераміка X–XI ст. виявлена на даному городищі не є типовою для більшості волинських городищ того часу. Аналогічну кераміку можна зустріти тільки на території сучасної Білорусії, наприклад на території Туровського городища.

Можна зауважити, що серед виявленої на сьогодні кераміки, переважає кераміка X–XI ст., відсоток кераміки XII–XIII ст. – значно нижчий, тоді як кількість кераміки XIV, XV і XVI ст. знову зростає. Це може говорити про занепад городища в певний проміжок часу і про його регенерацію згодом.

Причиною занепаду може бути пожежа, про, що свідчить велика кількість плавленого металу, зокрема олова та бронзи.

Згідно люстрації, що датується поч. XVI століття, в Шацьку знаходилась митна контора. На даному городищі під час розвідок було виявлено 15 монет цього періоду, а під час розкопок – 10. Можна припустити, що велика кількість монет може бути свідченням того, що митна контора знаходилась на місці городища. Дані судження підтверджує і топоніміка. Так стара назва мосту, що знаходиться неподалік – «Митлавський», тобто міст, що належить або близький до митниці.

Проаналізувавши літописи було зауважено, що під перераховані вище географічні і археологічні особливості даного городища досить чітко підпадає літописне місто Рай, яке досьогодні не було чітко локалізованим.

Впорядкувавши всі перераховані літописні згадки в хронологічному порядку, також зважаючи на археологічний матеріал, можемо відтворити послідовність подій, що відбувалися на території літописного Раю.

Між 1088–1093 роками у місті міг перебувати Святополк Ізяславич, який на той час був турово-пінським князем і печатка якого знайдена під час обстежень.

Під 1158 роком Рай згадується як власність Юрія Ярославовича, внука Святополка. В цьому році, за свідченням літопису, місто було розграбоване.

В 1242 році по території Шацького району проходила татаро-монгольська орда, яка, як згадує літописець, накоїла багато лиха, а саме спалила не тільки церкву в місті Рай, а й саме місто.

Тому коли вдруге згадується ця місцевість вже у 1253 році, то від міста залишилась лише гарна гора, а місто згадується як колись існуюче.

Але вже до 1288 року Рай відбудовується і згадується як містечко. В цей час тут перебуває князь Володимир

Василькович зі своєю княгинєю Ольгою. Туди до нього приїжджає його брат Мстислав і єпископ Борко Оловянець.

Саме тут в містечку Рай Володимир складає і оголошує свій заповіт, згідно якого він передає всі городи з стольним градом Володимиром своєму брату Мстиславу.

Скоріш за все, саме Володимир Василькович відбудував місто, оскільки він захоплювався полюванням у багатих на дичину Шацьких лісах.

Дана пам'ятка є унікальна своєю багатозначністю, багатством археологічного матеріалу, більше того, дане городище можна вважати залишком літописного міста.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Антонович В.Б.
1900 <i>Археологическая карта Волынской губернии</i> , Труды XI Археологического съезда, Москва, с. 1–57.	Кухаренко Ю.
1961 <i>Средневековые памятники Полесья</i> , Москва.
Цинкаловський О.
1986 <i>Стара Волинь і Волинське Полісся. Краєзнавчий словник від надійшливіших часів до 1914 року</i> , Вінніпег, с. 535.	Лысенко П.Ф.
1974 <i>Города Туровской земли</i> , Минск.
Прищепца Б. А., Нікольченко Ю. М.
1996 <i>Літописний Дорогобуж</i> , Рівне, 1996.

Oleksij Zlatogors'kij

Im Jahre 2009 durchgeführte Forschungen an der Burgwallanlage in der Ortschaft Śac'k in Wolhynien

Zusammenfassung

Die Burgwallanlage ist auf einer hohen Landzunge am Łucimir- See lokalisiert. Das Objekt wurde zum ersten Mal von V. Antonowicz auf der „Archäologischen Landkarte der Wolhynischen Gubernie“ (V. Antonowicz 1900, S. 54) später auch von J. Kucharenko (1961, S. 31) und O. Cynkałowski (1986, S. 535) erwähnt. Ende der 80- er Jahre des 20. Jhs. fertigte man die konservatorische Dokumentation des Objekts, und 2008 führte man die Geländebegehungen mit Hilfe des Metalldetektors und die Sondagen zentralen Teils der Burgwallanlage durch. Die Mehrheit der freigelegten Funde stammte aus dem 11.–15. Jh. (Keramik, Metall- und Glaserzeugnisse).

2009 untersuchte man 188 m² der Fläche. Man legte 14 Objekte frei, von denen 12 als Hütten und 2 als Wirtschaftsgruben interpretiert wurden. Unter dem freigelegten Material fand man Gefäßfragmente, wie auch Münzen und Schmuck-

sachen, die man auf die ersten Jahrhunderte unserer Zeitrechnung beziehen kann. Der Hauptteil der Funde wird jedoch in das 10.–12. und 13.–14. Jh. datiert. Besonders beachtenswert sind die Münzen, Fürstensiegel (Bullen), Marktsiegel, wie auch zahlreiches Schmuck auch aus Edelmetallen, verschiedene Bewaffnungselemente, Glas- und Knochenerzeugnisse, darunter zahlreiche an die Fischerei knüpfende Gegenstände. Die besprochene Burgwallanlage war unumstritten ein wichtiges Handelszentrum, das Kontakte mit weiten Gebieten damaligen Europas pflegte.

Die Ergebnisse der archäologischen Forschungen lassen, nach der Ansicht der Autoren, die besprochene Burganlage mit der in den Chroniken erwähnten „Stadt Raj“ – einem Fürstensitz gleichsetzen, dessen genaue Lokalisierung bisher unbekannt war.

